

Numerul 46. Oradea-mare 17/29 novembre 1896. Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe 1/2 de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

A fost o prietenie...

Nestor Aldea luase licența în drept, și obosit de muncă, de neodihnă și de un început de anemie, se duse să petrecă vara într-o țară, de lângă munți. Plecase cu un geamantan mic, cu câteva cărți, cu violoncelul și cu un nemărginit dor de singurătate și liniște.

Satul, risipit pe o vale largă, împrejmuit de munți și de păduri mari de brași, era în fiecare vară vizitat de câteva familii de prin orașele vecine, cărora nu le da mâna să meargă la stațiunile balneare din străinătate. Locuitorii aceluia sat, mai toți țărani cu dare de mână și vestiți prin sănătatea și frumusețea lor, puneau la dispoziția vizitatorilor, odăi curate, cu pitoreștile lor înfățișeri și o hrană „cum da Dumnezeu”.

Locul acesta, cu nota lui sălbatică și monotonă, plăcu lui Aldea: Acți natura își păstră virginitatea ei primitivă și acesta mulțumi pe deplin simțul lui estetic. Apoi, lumea fiind puțină, nu se vedea amenințat să facă cunoștințe

numerose și plictisitoare. Odihnă și o întremare a sănătății, — iată ce-i făgăduia să-i dea locul acesta retras, cu zărilor lui nesfârșite, calde și totdeauna limpezi.

Își propusese să-și deprindă firea cu plăcerea de-a nu face nimic, de-a nu se gândi la lucruri serioase, de-a visă de raiu, de-a visă divinele vrăji pe cari le pôte crea opiuul lenei. Doriă ca singurătatea asta de vară să-i fie parfumată de visuri, ca acele povești ce nu se pot urzi decât în imaginațiile poezilor din țările tainice ale sôrelui fierbinte, ale voluptăților orientale... Cine știe pe ce drumuri nesigure, prin ce noroiu, prin ce prosă, îl va rătăci întâmplarea mai târziu...

Îi pără zadarnic că-și adusese cărțile și violoncelul. Nu voiă nici să citească, nici să cânte. Pe albastrul cerului nu erau poeme și povești mai frumoase ca cele scrise în cărți? Pădurile n'aveau armonii mai fermecătoare ca cele pe cari le-ar fi putut scôte el de pe strunele violoncelului?

Nestor Aldea simția o nevoie de-aș urzi această atmosferă de vis, de ideal, slăbindu-și, în felul acesta, energia voinței, entuziasmul și dorințele, cu cari

BISERICA DOMNIȚA BALAȘA ÎN BUCUREȘTI.

la vârsta lui, alți tineri pornesc să cucerească realitatea.

Pentru el, cuvântul acesta „realitatea“ avea un înțeles trist și mărginit. Cu greu și-ar fi putut închipui că el mai avea și alt înțeles: frumos și adânc.

Copilăria lui tristă, lipsită de dragostea și creșterea unei mume; ingrigirea rece, mila prefăcută care o întâlneau printre rudele sale; silința lui neobosită la învățatură; vacanțele sale petrecute la țară la moșia unchiului său, — iată conturile generale ale singurei realități, care o cunoscuse până atunci. Și nimic din ceea ce face farmecul adolescenței, poezia tinereții, nu intrerupsese monotonia acestei realități, — nimic: nici o aspirație către un țel înalt, nici o dorință de glorie sau de fericire, nici o idilă de iubire.

Prevederile lui erau clare: va trece ca ori-ce om de rând. A! ce viață!...

Intr-o zi umblând mai mult ca de obicei prin cele mai ascunse și depărtate colțuri ale pădurei, se întorcea, spre seară, pe o cărare lungă, intreruptă de ne-numerate cotituri, cari duceau afară, la câmp. De o dată i se părură că zărește printre arbori o femeie. S'apropie și, ca într'un vis, — are și realitatea, câte-odată, aspecte de vis, — dete cu ochii de o tineră fată, îmbrăcată într'un costum de vară, care privia îngrijată în toate părțile, într'o mână ținea un buchet de miozotisuri, și în cealaltă o umbrelă de mătăasă albă.

Aldea vrură să trecă înainte, pe lângă densa; dar ea, cum îl zări, părură că-și domoli spaima ce i se citia în ochi, și îl opriră cu o voce puțin sfioasă:

— Domnule, fiți bun și arătați-mi pe ce drum s'apuc ca să ies din pădure.

El își descoperi ușor capul, și printr'un zimbet arătă că înțelesese impregiurarea:

— Mi se pare că v'ați rătăcit, domnișoră.

Ea îi răspunse, având o mare poftă de a ride:

— E aproape o oră de când umblu să dau de un drum care să me scotă din pădure, și tot mai reu me rătăcesc. Un adevărat labirint pădurea asta!...

— N'ați mai fost nici odată pe-aici?

— Ieri abia am susit; și ați, după amiezii, am intrat pentru întâia oară în pădure. Vream să fac numai câțiva pași, dar am dat peste florile astea albastre și apucându-me să le culeg, m'am depărtat, fără să bag de samă.

— N'aveți temă, domnișoră; insoțiți-me și vom ieși îndată, la câmp. Eu cunosc toate cărările pădurei.

— Se vede că sunteți de mult aici?

— De două săptămâni.

Porniră amândoi alături. După câțiva pași, Nestor reluă convorbirea:

— Îmi dați voie, domnișoră să me presint: Nestor Aldea.

Ea la rândul ei:

— Irena Mirea.

Își strinseră mâna.

O să petreceți vara aici? o întrebă el, după o pauză.

— Da, am venit cu familia. Dar dvăstră?

— Eu am venit singur. N'am părinți.

Cuvintele din urmă le adăogase fără să vrea, și îi părură reu că le spusese într'un prilej atât de puțin nemerit. După aceste vorbe urmă o tăcere bruscă, în care timp ea își schimbăse expresia veselă a feței și ridică ochii o clipă să-l privească bine în față.

— Sunteți din București?

— Da, domnișoră.

— Student?

— Licențiat deja.

— În ce?

— În drept.

Ea nimeri o vorbă glumă:

— Firește, numai o provincială trebuia să se rătăcescă într'o pădure...

Riseră amândoi.

— De unde sunteți, domnișoră? o întrebă și el.

— Din C...

Abătându-se pe altă cotitură strimă și întunecată, Aldea o întrebă, zimbând:

— Acum v'a trecut spaima?

Ea încercă să s'arate îndrăsnită:

— Spaimă? Credeți că mi-ar fi fost frică să petrec o noapte în pădure?

— Nu?

— Dăr nu eră să me mânânce lupii. Ați întâlnit vre-un animal sălbatic de când umblați pe-aici?

— Veverițe.

— Singurul lucru de care aș fi suferit, ar fi fost frigul. La munte nopțile sunt foarte reci. Incolo... Dar ce, dăteți și-ar fi urit?

— Mi-e?... Dar de când sunt aici, nu mi-a lipsit o noapte să nu umblu în pădure.

— Singur?

— Absolut singur.

— Și ce faci?

— Nimic... umblu...

Ea stătură puțin pe gânduri; apoi îl întrebă, privindu-l malițios cu căoda ochiului, și cu un început de intimitate:

— Pote că ești poet?

— Ați auzit vr'odată de numele meu?

— Poet necunoscut...

— A, nu, domnișoră, sunt un muritor ca toți muritorii; dar îmi place și mie aceea ce plac și poezilor: singurătatea, nopțile de vară, stelele... Trebuie să știți că anul acesta, pentru întâia oară, viu la munți. Până acum, vacanțele mi le-am trecut, la țară, unde îmi eră foarte urit, sau la București, unde-mi eră și mai urit. Sunt setos deci de a cunoște Natura.

Un luminiș, întrevădit printre frunze, le dădu veste că se apropiaseră de câmp. Când ieșiră din pădure, soroarele scăpătase. Resfrângerea ultimelor rațe lăsase o purpură imensă pe orizont. Munții se vedeau în fundul înflăcărat al zării.

Din pădure până în sat eră un drum larg, mărginit între două livezi de fân, în care răsăria și o mulțime nesfârșită de romanițe albe. Săra nuanță nemărginită cu nota ei de melancolie și mister.

— Unde ți-ai găsit casă, domnule Nestor?

— La hanu lui Neagu.

— A!... și noi alături. Suntem vecini.

Când ajunseră în dreptul caselor, Aldea vrură să-și ia seară bună și să se despartă. Dar ea insistă să-l presinte părinților sei:

— Le vom povesti întâmplarea, și or să ridă!...

Părinții Irenei erau foarte îngrijați de întârzierea ficei lor. Fusese un capriciu al ei să se ducă singură în pădure, asupra căruia tatăl său făcuse o observație:

— O domnișoră singură, într'o pădure, — iată un capriciu cam... sălbatic!

Dar ea răspunsesese:

— Aici nu suntem la oraș să ne ferim de „gura lumii“. Arborii n'au prejudeții.

Când Irena intră în casă, însoțită de Aldea,

dómna Mirea erá ocupată cu orânduirea unor cadre in pärete, iar domnul Mirea se uitá distrat pe un jurnal vechiu din Bucureşti.

Irena le povesti, cu mult haz, întempleră, şi le presentă pe „salvatorul seu”. Apoi adăogă :

— Când eram mică, țin minte, că într'o nópte visasem că me rătăcisem într'o pădure şi me întâlneam c'un balaur. Dar tocmai când monstrul deschisese gura să me inghită, am dat un şipăt şi m'am deşteptat... Curios!... după ani, visul erá să mi se izbândescă tocmai astăzi...

Dómna Mirea, cu glasul ei totdeauna blajin şi glumeţ, şise :

— Noroc că in loc de balaur ai întâlnit pe domnul Aldea!...

Şi ca după tóte întemplerile periculóse, care nu se sfêrşesc cu reu, veselia şi cuvintele glumeţe născuau ca dintr'un izvor.

Aldea, înainte de-a se retrage, făgădui Irenei că de câteva ori va voi să facă plimbări prin pădure, se va simţi fericit să-i servescă de călăuză.

Intrând acasă, îşi luá cina de sérá, apoi se aşedá pe un scaun lângă feréstrá, cu o nemărginită plăcere de-a se gândi şi a privi afară.

Stelele resăríră atât de des, că nu se mai puteau deosebi una de alta; tóte la un loc, páreau un jeratic imens. Pe munţi se aprindeau focurile la stíná. Din spre pădure veniá câte-odată o bóre recoritóre şi aromatică de brazi.

Nestor reluá din nou firul întemplerii neaşteptate din pădure şi-l depáná incet, cu o ciudată plăcere de-ai întârziá sfêrşitul. Îi făcuserá impresia unor ómeni buni şi aleşi: şi tatál şi muma şi fata.

O visiune clară îi remăsese in ochi: Ivirea Irenei printre arbori, rătăcítá, privind îngrijată in tóte părţile, cu un buchet de miozolisuri in mână. Decă priveliştea asta ar fi vödut-o într'un tablou, i s'ar fi párut o concepţie banală; dar in realitate ea îi lăsase in suflet un farmec, pe care adese-ori îl are mai puternic şi mai nou natura decât arta.

Visiunea asta nu-i da pace. Şi ca şi cum ar fi vrut s'o ştergá din ochi şi din suflet, s'apucá să facá ceva, îi veni poftá să cânte cu violoncelul. Luá iastrumentul, se uitá la el cu drag, îl acordá şi, aprópe, fără să se gândescă, începú cunoscuta şi vechia romanţă :

Ah, ochi albaştri,
Frumoşi ca cerul...

De ce tocmai acest cântec? I se párea lui că acéstá romanţă duiósá şi plângétóre, îi revocá tóte nuanţele dulci şi melancolice pe care le póte avé albastrul: Ceruri de vará, senine şi calde, miozotisuri, ochi albaştri... Şi ochii Irenei par că îi resăríră in faţă, cu privirea lor in care erá infinit şi mister de cer şi de mare.

Cântecul îi revocá şi mai luminósá scena din pădure.

Brusc, intrerupse cântecul, se desbrăcă repede şi se culcă.

A doua zi, de diminétá, se întâlne în pădure cu familia Mirea. Irena îl intimpiná veselá:

— Primiţi felicitările noastre, domnule violoncelist.

Nestor roşise puţin şi întrebá mirat:

— Ce? s'a auđit până la dvóstre?

— Am ieşit cu toţii pe prispá, să te ascultám. Dar ai cântat fórté puţin...

— Îmi erá urít... şi am zdrăngănit şi eu puţin... Dându-mi inse samá că pot să fie prin impregiurime urechi delicate...

Irena îl intrerupse serios:

— Nu face pe modestul că nu-ţi şade bine. Cânti frumos, — ți-e ruşine s'o recunoşti? Şi mai ales cânti cu instrumentul care mi-e cel mai drag.

— Violoncelul?

— ... cel mai drag!

Prietenia între améndoii se statornicí repede. Di-lele urmátóre începú să facá plimbări prin pădure, singuri. Dómnei Mirea îi plăcea mult „tinerul acesta cum se cade”, mai ales când Irena îi spusese că „n'are părinţi”.

Intr'o după amiéđi, in urma unei rătăcirii îndelungi şi obosítóre, se oprirá sub bolta unor molifţi pe unde nu străbátea nici o rađá de luminá. Irena îşi scosesse pálăria, o aruncase pe iérbá şi respirá des, cu obrajii aprinşi:

— Uf! mult am mers!.. Bine că nu mi-am pus corsetul.

Aldea îi respunse:

— Dta nici n'ai nevoie să porţi corset. Ai talia atât de subţire!..

Ochii lui îndrăsnirá pentru întéia órá să imbrăţiseze cu o privire caldă talia mlădiósá şi subţire a fetei; se urcará apoi pe rotunđimea sínului, care saltá ca un val plin, se oprirá o clipă pe gátul alb şi rotund, nu se îndurará să nu trecá şi pe lângá gura, puţin cárnósá şi mare, pe lângá nasul bombaţ, cu nári trandafirii şi nervóse; se scáldará in azurul ochilor ei mari, intunecaţi puţin de umbra desă şi lungá a genelor, şi se oprirá, ameţiţi de atáta farmec, in pérul ei bálaiu care îi făcú impresia unei puzderii de rađe, căđută din luná pe oglinda unui lac limpede.

Fata nu putú să-i indure privirea, şi îl iutrebá punénd ochii in pámént:

— Ce te uiţi aşá la mine?

Aldea par că n'auđi întrebarea, şi cu mişcări uşóre scóse din busunarul jachetei un album şi un creion:

— Îmi dai voie, domnişórá, să-ţi schiţez capul in profil?

Irena fu surprinsá:

— A!.. dar dta eşti plin de talente!.. Te ocupi şi cu pictura?

— Am încercat câte-odată, şi n'am reuşit...

— Iar modest!..

— Serios, n'am reuşit. Ei! de câte nu m'am apucat eu, şi pe tóte le-am lăsat neisprávite. Nu sânt o fire intrégá.

— Ce vrei să înţelegi prin asta?

— Adică imi lipseşce ceva.

— Ce?

— Increderea.

— In ce?

— Mai întei, in mine énsumi; apoi, in vieţá.

— Asta e reu.

Aldea ridicá din umeri; pe urmă deschise albumul:

— Îmi dai voie să-ţi schiţez profilul?

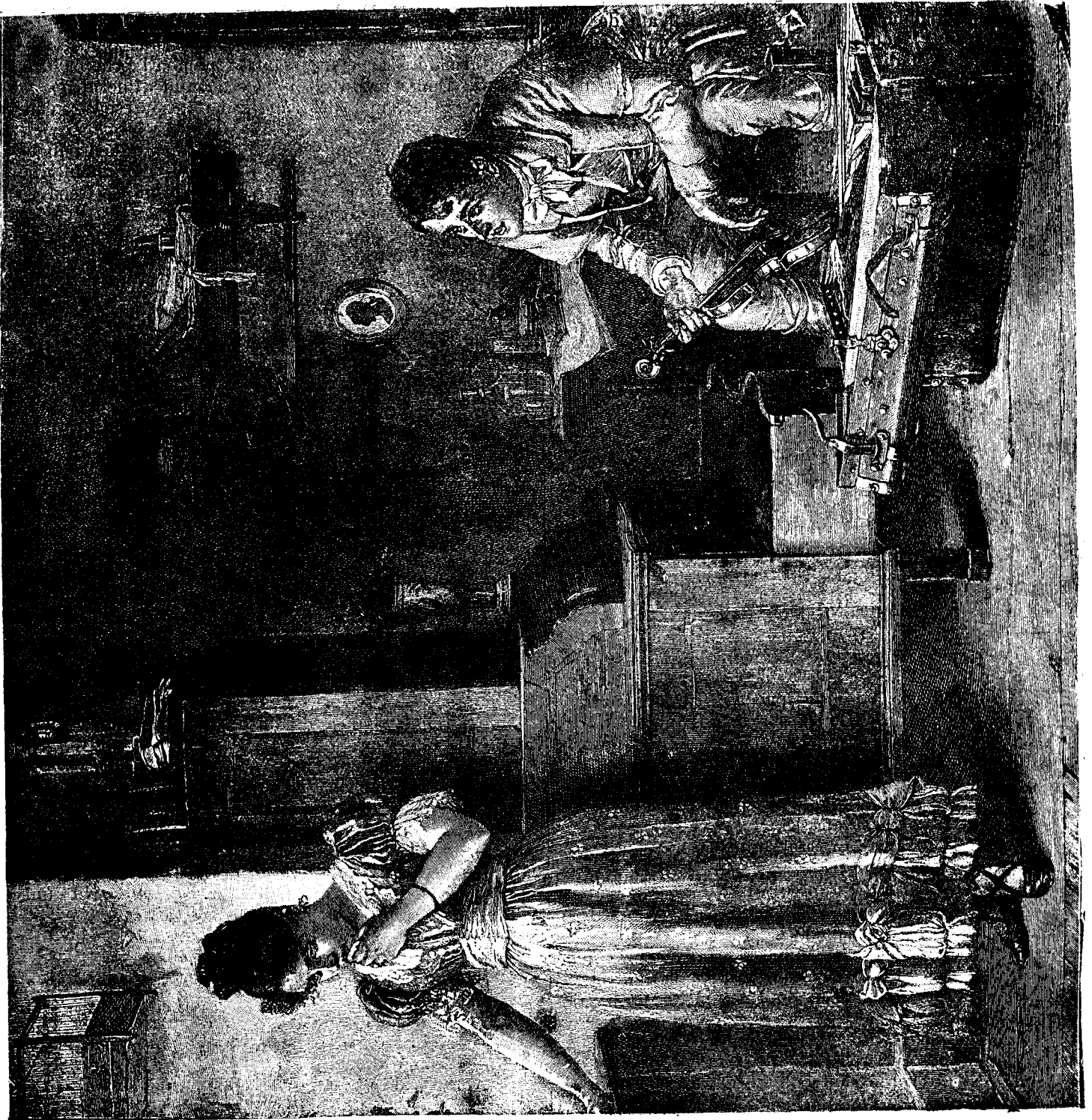
— Poftim.

Aldea îi indicá o poziţie a capului:

— Te rog să stai aşá.

Dupá doueđeci de minute, Nestor se oprí. Ea îl întrebá:

— Ai sfêrşit?

El îi întinse albumul. Schița era cu mul'ă finețe prinsă și avea asemănarea profilului, cum pôte s'o aibă o schiță.

Altă dată, cei doi prieteni se depărtară pe drumul cel mai discret al inimei, — drumul mărturisirilor. Aldea îi împrumutase mai multe cărți, printre care și vestita piesă a lui Ibsen: „Maison de poupée“.

Venind vorba despre această piesă, el o întrebă:

— Ce ȳci de tipul „Norei“?

— Ciudat!.. cu tôte acestea, eu l-am înțeles.

Pentru mine, Nora nu este numai o fire de nord, ci intruparea femeii ideale care dându-și samă că trăește cu un bărbat, străin de inima și de conștiința ei, preferă mai bine să-l părăsescă.

— Iar după o reflecție scurtă, adăogă:

— Noi înțelegem mai bine o „Noră“, decât *d-văstre*.

Nestor lămuri că tipul Norii exprimă, după părerea lui, cea mai caracteristică tendință a vécului: individualismul, autonomia *eului*.

— O tendință, șfērși el, care luată în înțelesul ei exagerat, mi se pare imorală. Gândește-te că Nora nu-și părăsește numai bărbatul, dar și copiii.

Irena nu răspunse îndată; fața ei exprimă o luptă sufletescă; hotărîrea și temerea de a rupe din adâncul inimei o destăinuire amară:

— Cu tôte acestea, e mai monstruos ce se petrece cu noi, fetele. Părinții noștri nu ne vorbesc nici odată despre datoria unui bărbat față de noi. Ni-l aleg ei; noi trebuie să-l urmăm și să ne supunem lui. Nu crede că o femeie înșelă, pentru a fi fericită, ei mai mult din instinctul de ură și resbunare contra legilor și obiceiurilor, cari i-au creat o poziție atât de umilitore și nedrăptă; se găsește înse și femeii cari, în locul acestui mijloc comun, aleg un altul mai nobil și mai măreț: acela al Norei. Atunci, ómenii găsește că nu e firese tipul acesta, că e monstruos. Se pôte. Eu îl înțeleg. — Eu aș puté să fiu o Noră!

Lui Aldea, tirada asta i se părú cam teatrală, de și fusese rostită, fără declamație și fără poză. Dar asemenea cuvinte în gura unei fete păreau că erau culese de prin cetiri, decât gândite și smulse din propriul ei suflet. Uitându-se la ea, ca și cum n'ar fi luat-o în serios, o întrebă:

— Câți ani ai, domnișóră?

— Sânt bētrână, domnule Aldea: doueȳeci de ani.

— Să vedem dacă mai târȳiu o să ȳci tot așa. În lumea asta ce-i cari cred că vor remăné totdeauna ángerii, se înșelă. Lumea mânjește tot ce e frumos.

— Nu înțeleg.

— Vei înțelege mai târȳiu.

— Ba vreau să înțeleg chiar acum. Explică-te.

Aldea o privi cu acelaș aer de neîncredere:

— Domnișóră, hai să facem o prinsóre, în pute-rea prieteniei, bine înțeles. Sântem prieteni ori nu sântem?

— Sântem . . .

— Bun. Făgăduiește-mi că în ȳiua căsătoriei, n'ai să niți a-mi trimite o invitație de nuntă. Dacă vei face o căsătorie, după cum o visezi, să-mi scrii pe colțul invitației aceste doue vorbe: „Sânt fericită“. Iar dacă, din potrivă, vei luá și dta un bărbat . . . ca al Norei, să-mi scrii . . .

Irena îl intrerupse:

— „Sânt nenorocită!“

— Nu!

— Dar ce?

— Titlul piesei lui Ibsen: „Maison de poupée“. Primești?

Irena se uită adânc înainte, ca și cum ar fi vrut să întrevédă viitorul. După o paușă, întrebă:

— Și dacă voi fi fericită? . . .

— Atât mai bine, — și ȳi-o doresc.

— Iar dacă nu?

— Voi vedé dacă vei puté să devii „o revoltată“, o Noră!

Ea pusese ochii în pământ, ca un copil pe care îl dojenești și se silește să nu-l podidescă lacrămile.

— Te-ai supērat? o întrebă el, vrēnd par că s'oa de mână și s'o mângăie.

— Ea îi răspunse ușor:

— Nu m'am supērat, — dar prea aveți idee urită despre noi!.. Pe semne, dta nu cunoști decât lume rea.

— Adevērul e că lume bună n'am cunoscut până acum; séu mai bine ȳis: nu cunoscusem până la dta.

Irena ridică ochii spre el, zimbindu-i.

— Rēutáciosule!.. scepticule!.. Vrei să-ȳi dau alte nume și mai urite.

El vrú să se lipescă de ea:

— Copil frumos!

Se priviră amēndoi mult, tăcuți. El mișcă buzele nervos par că vru să-i ȳică pe nume, dar nu îndrăsní.

Clipa asta de intimitate o visase cândva. Și ar fi prelungit-o pôte, dacă Irena n'ar fi isbucnit de-odată în ris:

— Șcii cu cine sémeni acum: Cu un actor dintr'o piesă . . . am uitat cum îi ȳice . . . intr'o scenă, când se pregătește să facă o declarație de amor unei marchise. Deu, domnule Nestor!

Și ea să indulcescă impresia bruscă:

— Bine, să șcii că am să me ȳin de prinsóre.

Cătră sfērșitul verei, când s'au despărțit, — el întorcēndu-se la Bucureșci, ea cu familia, la C. . . — și-au amintit iarăș prinsórea asta mai mult pentru a-și ascunde emoția părerii de reu că se despart. Și, ca și cum ar fi voit să se incredințeze bine amēndoi că între inimile lor nu se petrecea nimic serios, în ájunul plecării, el i-a cerut să-i sărute mâna.

— Ca prieteni, nu-i așa? l-a întreat ea.

— Ca prieteni, de sigur, i-a respuns el, indoelnic.

Reintors în capitală, Nestor Aldea fu luat de șu-voitul vieții de tôte ȳilele. Până să pótă intrá în magistratură, se hotărí să se indeletnicescă o vreme óre-care cu cariera de avocat. Un proces mare pe care îl câștigă la curtea cu jurați îi creá repede reputația, și clienții începură să-i bată la ușe.

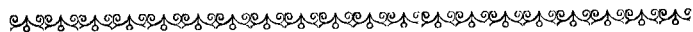
Chiar în ierna acelu an, primi, pe neașteptate, biletul de nuntă din partea Irenei, într'unul din colțurile căruia erau adăugate cu creionul cuvintele: „Sânt fericită!“

Surprinderea fu uimitóre:

— Fericită, se gândi el; atât mai bine!

Și caută s'o uite, de astă-dată convins cu tot dinadinsul că între ei nu fusese decât o simplă prietenie. Este adevērat că simțiau o plăcere nespūsă a se întâlni, a-ș vorbi mereu, dar la farmecul acesta contribuá pădurea, arborii, singurătatea, vara . . . Nici vorbă: a fost o prietenie, o simplă prietenie!

TRAIAN DEMETRESCU.

Simțimintele inimei scurtéză vieța, dar o indulcesc.

Luptă!

*Cu-atăta nedreptate mi-ați chinuit viața —
Ca trestia din baltă cereați să me îndoi ;
Mi-ați omorât voința și mi-ați răpit speranța
Și să me rup se poate, dar nu să me 'ncovoi.*

*Și mi-ați cerut pe față să nu numesc pe nume
Pecatul și desfrâul — că multor nu le plac,
Și să mai închid ochii, cum fac atâția 'n lume —
Și eu am ținut la dracul sub ori ce formă drac.*

*Cerutu-mi-ați să laud până și prigonirea,
S-admir pe cei nebrebnici pentru că sunt puși sus,
Să nu văd nedreptatea, să n'aud tânguirea,
Ce strigă respălțire — dar eu nu m'am supus.*

*Și-am mers tot înainte pe calea solitară,
Certat cu voi, nici astăzi nu vreu să me impac ;
Voi ați ramas aceeași, și eu acelaș iară —
Și astăzi țin la dracul sub ori ce formă : drac.*

*De-aceea între mine și între voi e luptă
Și-o lungă depărtare se află între noi,
Voi me urăți și astăzi cu ură ne'nteruptă —
Și să me rup se poate, dar nu să me 'ncovoi.*

V. B. MUNTENESCU.

Solia împăratului Teodosie al II-le la Attila.

*C) Teodosie trimite sol pe Maximin și de in-
terprete pe Bigila, alăturându-se lor și Priscus
Rhetor și toți trec Dunărea.*

(Cap II. § VI.) „Asupra acestui lucru împăratul Teodosie cu magistrul Martial ținând consiliu, a decretat, că numai Bigila, ci și Maximin să meargă la Attila. Și Bigila, anume în specie de interpret (tălmăciu) având acest oficiu. Această solie oferită, Maximin învins de rugări, a primit-o și m'a sfătuit (pe Priscus Rhetor) ca să-i fiu comite (să-i urmez în suită.) Și în acest mod noi cu barbarii (Edecon și Orestes) am început a face drumul și am ajuns la Sardica . . . și de aci la Naissus, ce de cătră inimizii eră devastat și asemănat feței pământului“.

§ V. După ce a trecut noaptea, de la munții orașului Naissus, am mers pe drumul cătră Dunăre. Pe cale, când am fi fost de aceea părere, că drumul ține spre apus, de-odată s'a luminat. Sorele resăritor, ochilor noștri s'a arătat din partea contrariă. Și de ore-ce noi eram necunoscători de situațiunea locului, strigarăm : ca și când sorele, carele se vedea în partea opusă, de loc ar face curs contrariu și de la ordinea constitută a lucrurilor, cu îngrozire s'ar abate ; dar pentru neasemenetatea locului, calea, din partea aceea priveșce spre resărit. Din locul acel greu și precipiș, am sosit la locuri plane (de șes) și umedose. Aci barbarii brodari (luntrașii) ne-au primit în luntrițe, făcute dintr'unic lemn . . . și au trecut riul. Și luntrițele erau gătite, nu atăta, ca să ne trecă pe noi, ci mulțimea barbarilor, cari ni-au ieșit în cale, ca și când Attila ar vré să por-

nescă la năvălirea otarelor Romanilor. După ce am trecut Dunărea, și cu barbarii făcând drum aprópe de 15 stadii, am fost siliți, ca să ne oprim în atare câmp, până când Edekon despre sosirea noastră va înșciință pe Attila ; între aceste, unii dintre barbari, rămânând cu noi, ca ei ca și pe străini, să ne conducă!“

Explicări.

1. De și pe țermul Dunării în Mesia (Serbia și Bulgaria) eră mulțime de orașe. Priscus nu ne spune, că pe lângă care oraș au trecut Dunărea. Ddeu să-mi ierte păcatele, căci precum au ținut Latini : de mortuis, nihil nisi bene“, dar trebuie să urmărim unui bloj, — carele sileșce pe scrutatori, ca să ghicescă, că pe unde a fost calea soliei ?

2. Din impregiurările de mai sus, când Priscus aminteșce de sorele resăritor, unii scrutatori țin, că solia de la Naissus a călătorit spre resărit, și p. e. Mathias Bel la pag. 30. nota a 6-a ține : În vecinătatea Roșavei, deasupra de Widin séu la Widin au trecut Dunărea. Unii dintre Români au fost de părere, că trecerea a fost și mai în jos de Widin și că Attila se află pe teritoriul României. Dacă cineva de la Naissus ar vré să călătorescă spre resărit cătră Widin, ar trebui ca nencetat să suie și să scobóră multe deluri și mulți munți, dar acesta e imposibil. Solia a trebuit să caute drum de țără, pe care au călătorit ómenii încă cu mulți seculi mai înainte.

Dar Priscus apriat spune, că numai împărere eră, că ei merg spre resărit, și că li s'a împărut așa, numai pentru neasemenetatea locului. Vor fi trebuit să incungiure, séu din rătăcire au incungiurat niște munți de lângă Naissus, și poate că atunci o oră doue vor fi mers spre resărit.

4. Inse nu e nici o greutate, ca pozitiv să șcim calea de la Naissus până la Dunăre. Priscus ne spune, că din locul precipiș a ajuns la locuri plane, (de șes) și umedose. În totă anticitatea drumul de țără de la Naissus spre Dunăre, eră valea riului Margus, ađi Morava ; și ađi, tot numai drumul acesta e drum de țără. Pe ambele părți ale Moravei sunt văi și șesuri umede ; pe cea de drépta mai lățite și astfel putem primi ca de sigur, că solia a călătorit de drépta riului Moravei.

5. Ajungând la Dunăre, solia, de stânga riului Margus, a allat orașul Margum, iară de drépta, Viminatum. Ađi de stânga e Semendria și de drépta, dar mai îndepărtare e Pojarovatz. Deci solia a trecut Dunărea, undeva, în apropierea acestor orașe ; și după ce a trecut Dunărea, a ajuns în Banat, pe un teren ce ađi ar fi între Cuvin de stânga și Gaia de drépta. A trebuit să trecă pe aci, pentru că, precum Priscus ne spune, Attila se află aci în apropiere.

6. Attila, cu tabăra sa pe terenul Banatului se află de tot aprópe de Dunăre. Solia abiă a mers 15 stadii și s'a oprit, pentru că Attila eră în apropiere. Un stadiu la Romani a fost o măsură de 125 de pași. Astfel solii, de la Dunăre, până la acel câmp au făcut numai vr'o 1875 de pași, o cale, cam de un kilometru.

Dacă printre Cuvin și Gaia intrăm mai afund în Banat, de drépta urméză Biserica-Albă și apoi Vêrșețul, iară de stânga satul Alibunar cu lacul seu. Cerând informațiuni de la Todor Petrișor învățător în Alibunar, mi-a spus, că de la Alibunar până la Vêrșeț sunt 30 de kilometre, iară de la Alibunar până la Dunăre la Panciova, sunt 35 de kilometre. Acesta s'o ținem minte.

D) Attila își bate joc de solii romani, acuș îi mână îndărăt fără respuns, acuș promite, că-i va primi în audință, ca să le deie respuns.

Priscus (Cap II. § V) continuă: „De cătră séră noi cinând, se auđise strépătul cailor venitori cătră noi. Și nu cu întârziare doi bărbați Scythi (Hunni) veniră cătră noi, și ne porunciră, ca să mergem la Attila. Dară noi rugându-i, ca ei mai nainte să se așede cu noi la cină, să scoboriră de pe cai, și la olaltă începură ospătarea. Și *alta ți*, ei mergend înainte, ne arătară drumul. In acea ți, cam pe la ora a 8-a¹ am ajuns la șatrele lui Attila, pentru că erau fôrte multe și ale altora; și când noi am vrut a întinde șatrele nôtstre pe deluri, barbarii veniți inaintea nôtstră, ne-au oprit, pentru că șatra lui Attila eră pusă in valea mai de-aprôpe. De și după arbitriul barbarilor, dar am primit locul pentru aședarea șatrei nôtstre“.

Atunci (extractive) Edecon, Orestes, Scotta și alții din cei mai mari, veniră să întrebe, că din ce causă am venit ca solie? dar fiind că noi am respuns, că acêsta, numai lui Attila îi vom descoperi, ei se duseră la Attila, de unde renturnară și ne sfătuiră, că cât mai curend să ne indepărtăm de acolo.

§ VI. Sosind marhele de tras (boii, caii pentru car și cociă) și noi din necesitate in timp de nôpte, pregătiți de a porni la drum, cêtă din barbari curseră cătră noi și ășeră: Că Attila ne-a poruncit, ca pentru timpul neacomodat al nôpții, să remănem. Pentru acêsta, in locul acela, de unde plecarăm, veniră, carii să ingrigescă de boi și ne aduseră pești de riu, trimiși de Attila. Cinând, ne-am aședat să durmim.

§ VII. Făcendu-se lumină, ne-am legănat in speranță, că Attila se va mai liniști și că de la el ne va sosi atare respuns plăcut. Dar el totuș, tot pe aceia ni-au trimis și ne-a poruncit ca să plecăm, dacă nu avem alte afaceri cu el, decât aceea, ca darurile de la împăratul Teodosie, trimise lui Attila, in ce mod să le predeie?

§ VIII. Iacă Attila, prin Scotta ne-a chemat la sine. Pentru acêsta, ne-am îndreptat drumul cătră șatra lui, ce eră incungiurată de mulțimea barbarilor, cari impregiură țineau garnisona. Nu cu mult mai nainte Attila a fost poruncit, ca Maximin să aștepte puțin, că el (Attila) la acele, ce împăratul scrisese, ănsuș să deie respunsul; dar a cerut darurile. După ce aceste le dedurăm, noi ne-am rentors in șatra nôtstră și între noi in limba părințeseă, am discurs despre tôte, ce fuređise.

§ X. Când aceste le vorbiam, de la Attila veniră, carii pe Bigila și pe noi ne-au oprit... ca să cumpărăm ori ce alta, decât de acele, ce sânt de trebuință pentru vipt. Și ne-au poruncit, ca să așteptăm pe *Onesegius*,² ca să deie respuns legațiunii (soliei) nôtstre și tot de-odată, ca să primescă darurile, ce i-a trimis împăratul, și noi voiam să le predăm. Dar atunci din întemplantare, Onesegius, cu cel mai bătrân din fiii lui Attila, a fost trimis la Akatziri.³

Pentru acêsta poruncindu-ne ca acolo să așteptăm, pe Bigila cu Esla⁴ l-a mână la Romani...

§ XI. De la despărțirea lui Bigila, numai o ăi am remas in locurile aceste; *alta ăi am călătorit cu Attila, la locuri întôrse mai mult spre nord*.⁵ Nu am mers lung spațiu de drum cu barbarii, și am întors drumul in altă parte, cu Scythii (Hunii) călăuzii străinilor, poruncindu-ne să facem asemenea. Intre aceste, Attila s'a oprit la un sat, in care pe fata sa *Esca*, a vrut să o ieie de muiere, de și avea alte mai multe, legile Scythilor (Hunnilor) permițend aceste! „Acı se despart de Attila.

Explicări.

1. Ora a 8-a. Numerarea orelor la Greci și la Romani, de regulă s'a început de la ora a treia a nôpții, și că ora *matutină*, a fost prima oră; astfel ora a 8-a a fost 10—11 înainte de amedzi.

2. Onesegius, la Huni Oneseg, ios e adaus grecesc. Acesta a fost bărbatul cel mai de frunte, primul după Attila; un fel de beliduce suprem și ministru de esterne.

3. Akatzirii, un popor supus de Hunni, dar fiind că s'a resculat, Attila a trimis pe Oneseg asupra lui. Țera *Akatzirilor* de pe acel timp se pune din colo de Basarabia, cu teren nedeterminat. Astfel solia trebuia să aștepte mult, până rentôrce Oneseg.

4. Esla a fost feciorul lui Attila.

5. Călătoria lui Attila și a soliei a fost deosebi spre nord, precum mai târziu se și dovedeșce.

6. Acı trebuie ca să ne oprim la „Românii bănățeni“ scrierea lui B. P. Hașdeu. Dar me prinde grôza, ca să me apuc de ea. Hașdeu ce face cu Priscus? îl dărăbureșce in nenumerate părți și apoi schimbând părțile de la locul lor, își construșce o altă figură; adecă datele din Priscus le mestecă, ca pe niște cărți de joc, și precum se sfetesc așă le inșiră și esplică. Causa e acêsta. Priscus ôre undeva in opul seu pomeneșce de un lac, (la care mai târziu vom ajunge și noi.) Hașdeu, șciind de lacul de la Alibunar s'a ademenit, ca să afirme, că lacul amintit de Priscus, e lacul de la Alibunar și apoi reședința lui Attila o pune undeva aprôpe de Vêrșet. Eu anume am inșirat întelnirea soliei cu Attila, și vędurăm, că e vorba numai de câmp, de șatre și de tabăra lui Attila, și că Attila cu solia s'a dus mai departe spre nord.

Dar să ascultăm vorbele lui Hașdeu. „De la Nis (pag. 37) ambasada (solia împăratului) trebuia să ajungă cam in regiunea Singidun-ului, nu departe de Belgradul (din Serbia) de astăzi. Ambasada (pag. 38) a găsit pe Attila spre apus de Tisa (!) de unde se pregătiă a năvăli asupra provinciilor bizantine. După aceste (pag. 39) este invederat, că reședința lui Attila, eră in partea cea ôblă și băltôsă a Banatului. Punctul acesta (la Novae) lui Attila (pag. 40) îi eră de o deosebită importanță strategică. In adevăr el coresponde pe malul opus nordic al Dunării, tocmai cu partea cea mai ôblă și băltôsă a Banatului, astfel, că de acı aprôpe pe intr'o linie dréptă noi inaintarăm spre nord cătră lacul Alibunar. Reședința (pag. 41) lui Attila nu putea fi fost aiurea decât undeva in impregiururile orașului Vêrșet de astăzi; pentru că acolo (urmând lui Felix Milleker) este un munte cu ruini, româneșce numit Cula, care oferă vedere predominantore spre văile de la Biserica-Albă și Oravița, dar și spre occident și sud până la Dunăre și Tisa, de unde (de pe culă) se putea vedé întregul Banat... că Vêrșetul eră punct mare strategic pentru Attila... și că reședința lui Attila eră spre resărit de la lacul de la Alibunar nu departe de Vêrșet.

Așă se vede, că Hașdeu din principiul seu adoptat nu ar avé voie, ca să călătorescă cu Priscus și cu noi mai de parte, și ca să nu se urescă singur, să-l lăsăm in reședința acea de lângă Vêrșet a lui Attila, séu ca pe strateg să-l lăsăm pe Culă, ca să privescă in imperiile de la apus și de la resărit, și noi să călătorim cu Priscus mai departe.

DR. AT. M. MARIENESCU.

Nepăsător.

*Dar când te vîd nepăsător
Și rece,
Și știu viața mea de doru-ți
În câte lacrimi se petrece :*

*De și n'am vrut eu nimăruia,
Făr bine,
Pe tin' te blastem, ca pe-un demon,
Să suferi mult, — dar pentru mine.*

ELENA DIN ARDEAL.

Datinile poporului român la nuntă.

— Din cercul Beinșului și al Vașcoului. —

(Urmare.)

De loc îi arată un om tiner din óstea socrului mic și ȳice:

— De me vei plăti bine, te slugesc eu; io nu aleg în plăcinte, nu fug de friptură (carne friptă), apoi de sërmana pălincuță de când sînt nu am fugit și nu o am incungiurat, cred că nici acum nu voi face ce n'am mai făcut.

— Placă și-mi poruncește numai!

Atunci grăitorul (svornicul) îi ȳice:

— Adă-mi ca să dau înainte feciorului nost „parte de noroc“ ce i-a rënduit Dđo (adecă fata.)

— De loc, me rog, numai mai închinăm odată să mai prind puțină putere, căci am slăbit de atâtea porunci.

Datina e, că merge de doue trei ori afară și strigă: N. N. vină, că te poftesc norocul ce ți l-a rënduit Dđo!

— Vină de la sapă, de la secere, de la ciurgoi (izvor), că e 'n casă ce ȳ-a rënduit bunul Dđo!

Apoi iară se bagă 'n casă de ȳice:

— Ei fărtate, ne-am prea întărđiat cu tocmela, căci chiar acuma s'a dus fetița noastră în staul după lapte, dar dacă-mi mai puni ceva peste simbrie de mante (de mai nainte) eu și acolo merg după ea.

— Du-te numai, că cât ceri atăta capeți.

Sluga iară se duce și peste puțin intră, făcendu-se că abiă resuflă și aducend de mână o babă, care e mai bătrână în tótă óstea și intrăbă pe svornic:

— Ei, place-ți jupâne?

Atunci cu toții încep a ride în hohot, și strigă, place! place-ne! că și asta-i bună (dându-i fiecare câte o însușire bună) d. e. că nu póte mușcă din lipsă de dinți, că e albă ca óia, și că va ști grigi coțofoi (copiii) de nu se vor arde, câte și mai câte...

Svornicul ȳice: — Pentru noi îi bună și asta, numai pentru fecior adă alta.

Acest lucru se mai repeșce și cu alta babă, făcendu-se mai multe glume și mărind din când în când plata slugei ca să fie mai credincios (fîreșce cu câte o încinare din sticlă.)

(În acest timp se pregătesc casenii cu ale lor și fata se 'mbracă în cămară.)

Mai tărđiu aduce fata, și o dă stăpânului (svornicului) pe fată o prîmeșce cu strigăte de:

— Asta-e! Asta-e! Asta-e!

— Aveți grige de picióre!

Strigă unul cât îl ține gura, pentru că e credință în popor, că dacă mirésa va călca pe mire mai înteu pe picióre — atunci el e călcat pe tótă viața înainte ei; și dacă mirele o calcă, atunci ea e călcată. Deci óstea strigă așa ca să-și aducă aminte mirele să-o calce el mai înteu.

După ce s'au aședat cu toții la mésză, óstea feciorului, și fiind fata lângă mire de-a stînga — aședându-se cu toții la mésză, mirii pun credințele pe mésză la dorința cumetrului d. e. doue mărâmi ori inelele, în acele cârpe sînt legați bani, un inel, busuioc, tămăie, fir de grâu mândru — în unele locuri și usturoiu (aiu.)

Cumetrul (nănașul) îi intrăbă, că cu voia lor slobodă se logodesc unul cu altul?!

În unele locuri intrăbă: N. N. place-ți pe N. N.? respunde: „Place“ — de multe ori fetițele așa încet respund, de abiă le aude omul, căci așa sînt învățate de baba știutóre.

După respunsul „da“ și că-i „place“, care tot-dauna urméză — le face cruce, cu credința și le schimbă credințele, după care schimbare toți cei prezenți încep cât îi ține gura:

— Noroc să dee Dđeu!

— Să fie în cias bun!

Astfel stând cu toții în picióre, începe cumetrul rugăciunea „Tatăl nostru“... După acestea urméză nu peste mult cina.

Cina.

Înainte a cinei li se aduce mai înteu un vas de lemn, numită „boșcă“ (cu 2 funduri) lină cu vinars, pe care svornicul din partea socrului mare, umblând să-l deslege, ȳice următórea orație:

— Óstea lui socru mare fiți buni și ascultați!

— Așá-i cuvéntul bun de la Dđo, întéie și mai pe urmă de la socru mic, de la N. N. alduiescă-l Dđo, așá ȳice socru mic, mi-a dat Dđo o fată, după fata și un fecior (spuindu-le numele) eu și cu cusrul meu nu am putut face logodna fiilor noștri numai noi cu cilediurile (familiele) nóstre, ci am fost siliți să chemăm și némurile și prietenii noștri, dar eu vėđđend în casa mea pe cusrul meu cu óstea dsale, am cugetat să-l cinstesc cu o bute (boșcă) de bėtură lină — legată cu 10—12 cercurele de aur pe la gură

Sevėșit să nu aibă,
Precum nu are cele izvóre...
Reci din munții 'ntregi,
Dacă bėutura ve pare amară,
Vom băgá-o 'n cămară,
De ve va pără dulce,
Ve vom mai aduce,
Da ve va pără rece,
Mai bine va trece,
De ve va pără caldă,
O vom țipá 'n cadă,
Cine din ea va hé,
Bucurie va avé,
Și să dee Dđo la toți!

Apoi închină grăitorul (svornicul) cu ea cătră svornicul socrului mic, mulțămindu-i și dându-i simbrie tótă cu închinarea acelei plóșce.

(Va urmă.)

VASILE SALA.

SALON.

Doi ani de fericire.

Măritată la 18 ani cu un bărbat cu 25 de ani mai mare ca ea, nu simțise ce e viața.

Fusese mai mult infirmiera, decât soția bărbatului care putea să-i fie tată.

De și bărbatul ei posedă o avere colosală, ea nu avusese în cei 15 ani de căsnicie, nici o distracție, nici o plăcere!

Eră, totdeauna modest îmbrăcată, cu toate că femeile cari aveau soți cu mult mai săraci decât ei, se îmbrăceau foarte inzorzonate și în toalete scilpitoare.

La 15 ani după căsătorie, omul infirm la 43 de ani, bărbatul ei, muri.

Remasă stăpână prin testament, peste marea avere a soțului ei, nu căută să se remărite cu vre-un bărbat tiner și frumos.

Se retrase la o moșie și după un an de doliu se reintorse cu o soră a ei de 18 ani în București.

De și Eugenia ar fi voit să se îngrope pentru totdeauna în acel mormânt, în acea pustietate de petreceri lucsoase și care ei îi aducea atâta balsam pe rana încă vie pe care i-o făcuse mărta soțului ei, — căci eră singurul bărbat pe care-l iubise în viață, — ea trebui să se reintorească în zgomotul capitalei, căci Maria, sora ei, se făcuse mare și trebuia să o mărite.

Incepă să frecventeze balurile mari ce se dedeau în acea iernă în capitală, spre a călă bărbatul care să convie, și să facă fericită pe iubita ei soră Maria.

Un tiner inginer, de o frumusețe răpitoare, părea că insistă mai mult pe lângă Maria.

Convenind din toate punctele de vedere, îl invită acasă la ei. În prima joie, el făcă întea visita.

Maria îl găsi de spirit și deștept, pe lângă că eră „frumos ca o cadă”, — cum diceau ele când vorbeau despre el.

Inteu mai rare, apoi mai dese, vizitele se întefiră și ajunseră zilnice.

Maria nu prea simția multă dragoste pentru el. Inima ei eră dată de pe când eră în pension; — de altfel acest lucru se întemplă mai tuturor fetelor.

Incetul cu incetul, Eugenia se simți fascinată de tinerul și frumosul inginer Paul, și începă să-l iubească.

Cu toate silințele ei de a inăbuși această patimă, ea crescă pe nesimțite și ajunse grozavă. Eră destul să-l zărească, și inima ei bătea să-i spargă peptul.

Eră într-o duminică. Eugenia și Maria stăteau răsturnate pe câte-un fotoliu așteptând visita lui Paul, care, ca nici odată, „anunțase” că le va visita.

Eugenia stătea gânditoare. Gândurile ei sburau înderēt și se vedea fată tineră și frumoasă, neșciutore, vedea par că cum toți tinerii îi dau tărcole și-i făceau care de care o curte mai stăruitoare.

Ea nu iubiă pe nici unul din acei tineri, toți îi păreau niște „păpuși de modă”. Oh! de ce nu eră vremea d'atunci, acum? De ce Paul nu i se arătase atunci când ea putea să-i dea fără pericol inima ei întregă, fără să-și oprască nici o pârțicică din ea, și el să facă același lucru cu inima lui; să i-o dea el.

Dar acum avea ea ore dreptul să se gândească la el? Ea, o femeie aprăpe bătrână și el aprăpe un copil.

Ca prin vis își aducea aminte cum tatăl ei venise la ea și-i dăsesse:

— Fata mea, tu singură ne poți scăpa de ruina inevitabilă care ne amenință. Noi suntem datori mai mult decât ceea ce avem, unui om și acela te iubește pe tine. Te-a cerut în căsătorie, și dacă nu-l vei lua, ruina, desonorea ne așteptă pe toți. Nu e așa de bătrân, îl cunoști, e . . . dl George.

Și ea se supusese cu resemnare, se sacrificase pentru onorea tatălui și a familiei ei întregi.

Își suferise în tăcere sorta și nu se plânsese nici odată de chinurile ei.

Acum îi apăruse un tiner, îl iubiă la nebunie, cu o pasiune neînchipuită, și cu toate acestea nu putea să-l iubească. Nu avea dreptul să facă acesta, chiar dacă el ar fi iubit-o.

Ușa salonului se deschise, și servitorul anunță pe Paul care apără.

— Dămnă, dăse el după câteva minute, adresându-se Eugeniei, am venit să ve vorbesc despre un lucru foarte serios, și în acest scop aș voi să fim singuri.

Eugenia simți că i se rupe ceva în piept, va să dică el iubiă pe Maria, sora ei și venise s' o cêră în căsătorie. Suferința, chinul, acesta mi-a fost scris mie pe pământ, cugetă ea.

După ce Maria eși, el se apropie de Eugenia.

— Dămnă, pôte ați simțit și dvăstre că de la prima dată când am pășit pragul acestei case, inima nu mi-a mai aparținut întregă.

— Da . . . domnule, respunse ea cu greutate.

— Așa că, dămnă, cred că ați înțeles scopul vișitei mele.

— Nu . . . dle, nu v'am înțeles . . .

— Cum! nu m'ați înțeles? Dar . . . ve iubesc dnă cu cea mai mare pasiune posibilă, și cea mai mare fericire a mea este d'a fi soțul dvăstre!

Dicând acestea, el se lăsă în genuchi în fața Eugeniei și îi apucă mâinile.

— Me iubești Eugenio, vrei să fii soția mea iubită?

Ea rămăsese inlemnită. Cu ochii țintă, ea eră cuprinsă ca de un estas. De odată se ridică.

— Me iubești Eugenio? repetă Paul.

— Nu astăzi . . . te rog, lasă-me . . . mâne îți voi răspunde!

— Ce lung o să mi se pară timpul de ați până mâne! Dar, asta e voința ta; trebuie să me supun!

Totă năptea nu închisese ochii, se lumină de ziua și lacrimile ei nu se uscaseră încă. Curgeau șirăie pe obrazii ei paliți.

Avea dreptul ore să lege de viața ei, bătrână aprăpe, viața unui copil?

Acăsta eră întrebarea pe care și-o pusese și și-o puneă încă.

Respunsul, sub toate formele logice, eră: nu. Nu! și cu atât mai vârtos, cu cât ea însăș fusese legată de un bătrân, și simțise toate durerile și chinurile sufletului tiner condamnat . . .

A doua zi ea rugă pe Paul să mai aștepte o săptămână.

Acăstă săptămână eră pe cale de a se implini și ea nu se decisese, nu putea să se decidă încă.

De când Paul îi făcuse acea surprințătoare cerere

in căsătorie, ea simțea o durere grozavă în pept, un fel de arsură vie care o făcea aproape să leșine de durere.

Se arată unui medic. Acesta îi spuse că bóla e gravă.

— Te rog, spune-mi drept, viața mea e în pericol?

— Da, response medicul, e o bóla care fără să fie oftică, n'are . . . léc.

— Și cât mai am de trăit?

— Maximum doi ani.

Ea zimbî fericită.

— Doi ani! Doi ani de fericire! Acum pot să iau pe Paul, viața lui nu va fi legată de a unei . . . bătrâne. Și peste doi ani o să fiu tot tineră și . . . o să . . . mor. „Doi ani!“ iată două cuvinte în cari se resumă totă fericirea mea!

— Responsul teu, dragă Eugenio, responsul teu . . .

— Da . . .

— Cum? me iubești?

— Ce crudă întrebare! Te iubesc . . . Și cât de mult încă, cât . . .

PEPPIN.

Diua archangelilor Michail și Gavril în Beiuș.

Diua archangelilor e și de mare serbătoare pentru români; pentru Beiuș, acest emporiu al muselor române în părțile ungurene, inse e de o particulară însemnătate. În asta și, ori în presera zilei, arangéază tinerimea școlastică ședințe festive întru prăznuirea onomasticeii Patronului și Protectorului institutelor de cultură, ce se află în Beiuș. Cu acésta ocaziune, precum la serbătórea numită „vulcaniană“ priveșce publicul și peste tot cei interesați în interiorul acelor așezăminte, și urmăresc cu atențiune progresul tinerimei în ale științii, culturii și altor îndemânări în arta muzicii, cântului etc. Un obicei și bun și laudabil. Instituțiuni, ce nu dau semne de viață, nu ar avé rațiunea de a fi.

Esaminate aceste serbători prin prisma îngustă a intereselor locale, lucru de la sine înțeles, că li se pierde adevărata valóre și importanță, ce o au în realitate privite din punctul de vedere cultural-național. Acest motiv și mai vértos impregiurarea, că în anul acesta am fost fericiți de a asistá la întéia serbătóre ce-o a arangiat școla civilă română de fete împreună cu internat, noua palestră a muselor române, creată de marele arhieru Michail Pavel — ne-au indemnat a comunicá șed. public cetitor unele aménunte despre serbătórea școlastică ținută la 19 c.

Nu ne 'ndoim, că tot sufletul românesc nutreșce un viu interes față de acésta școlă, și va să afle dornic cevaș din cele ce acolo se petrec.

Nici că insistám asupra importanței acestei școli, de felul căreia abia una mai avem la Sibíu. Nu putem înse să nu relevám barem atáta: că acésta școlă e cel mai scump=odor al bunului arhieru; precum dice românul: îi e mai dragă decât ochii din cap! Dovédă liberalitatea, darnicia, chiar lucsul ce reflectéază întréga școlă și tot aranjamentul ei. Multă ostenélă a pus vrednicul părinte, multe nopți treze a pétécut, mult a cruțat, până și-a realizat dorul, ce de mult îl munciá. Fié înse mângăiat, mândru chiar, căci bună luptă a luptat și bună muncă a 'ndeplinit!

Iată întéia ródă a pomului, ce a oltuit în marea grădină a culturai române, pârghia grăuntelui ce-a seménat!

Aici prezentám în totă estensiunea sa programul serbătórei ce a urmut după celebrarea inseratului. 1, Cuvént de deshidere rostit prin dșóra Octavia Stolojan directóra internatului. 2, Imn ocașional esecutat de corul vecal al elevelor. 3, Craiul codrului l'a declamat Irina Sélágian. 4, Pomana țiganului a declamat-o eleva în cl. III elementară: Gabriela Osian. 5, Margareta Crețu a cântat la pian: Ardeleana. 6, A tudós macskája, decl. de Friderica Erdélyi. 7, Corul a cântat un cântec de pădure. 8, „Pe urmă șeđi“, de Speranță, a declamat-o Luisa Bran. 9, Drei Schuleu: Silvia Sélágian. 10, Melodie română, esecutată pe pian de Elena Gera. 11, Odă ocașională, rostită de Virginia Busila. 12, Corul a cântat: „Hora“ lui Musicescu. 13, Cuvéntul de mulțamită și închidere l-a rostit: Sofia Crișar. 14, „Ura, să trăescă“, esecutat de corul vocal.

Aprețiarea esecutării acestui variat program, ne mărginim a-l resumá: În laudă necondiționată la adresa corpului profesoral și educator, căci s'a nisuit a prezentá publicului un început, ce a câștigat generală și deplină indestulire. Laudă se cuvine fețișelor destóinice, cari prin întéiul și corectul lor debut, au pus basă solidă bunului nume al institutului, a căui prime eleve sânt. Aplause nesfêrșite și lacrimi de bucurie au fost binemeritata lor resplátă! Le đicem și acum: Cu Dumneđu înainté!

Lacrimi de bucurie đic am vêrsat, căci care român de bine n'ar fi remas mișcat la cuvintele de deschidere, rostite cu multă vervă, în o dulce românescă, prin directóra internatului, đicénd într'altele:

„Când Esceleța Sa, preagrațiosul nostru patron, pčtruns de caritate creștinescă, a pus temelía acestui edificiu, a fost deplin conșciu de greutățile și jertfele, ce va avé a le aduce cu inaugurarea unei instituțiuni de felul acesta. Urmându-și inse nobilul scop cu voință tare, iată astăđi în viață un institut, care este menit a scuti orfane, a da nașiunii nóstre femei cu frica lui Dumneđu, creștine bune și credincioșe sfintei nóstre bisericii; femei, cari vor șei iubi nașiunea și dulcea nóstră limbă românescă!“

Cine nu s'ar fi induioșat la auđu accentelor melodióse ale imnului ocașional, cântat de corul gingașelor și inocentelor fețișe: „Prevestitor de fericire ađi mândrul sóre-a resărit, ca să salute cu mândrie stăpánul nost cel prea iubit. Cu dulci cântări de veselie noi astăđi să-l intimpinám, și la mulți ani ca să vieze, cu infocare ne rugám. Să resplátim a lui iubire prin inocentul nost amor, a nóstră vie fericire cu toții s'o cântám în cor; și într'a nóstră veselie, să ne rugám la creator; p'al nost Arhieru să ni-l ție, cu đile lungi pe viitor!“

Lacrimi de bucurie și insuflețire au scáldat fețele brázdate de greul vieții ale bătránilor asistenți hora lui Musicescu: „Sai române, sai în joc, sai cu piciorul teu de foc. Sai voinice nu te da, că-i liberă țera ta. Saltă în horă tot mereu, că séméni a pui de sme!“ etc. etc.

Fără 'ndoélă inse sfêrșitul a ales, a pus corónă întregii serbători. Cuvintele dulci de mulțumire, rostite cu duioșie, ce numai o fețișă bine educată și cu cele mai gingașe porniri a face o póte, a deșteptat în noi schinteia speranței într'un viitor mai fericit al scumpei nóstre limbi. Drept incheiere reproducem neschimbate acele cuvinte de mulțumire: „Cu un gând, cu o inimă ne trezirám în ajunul acestei frumoșe serbători, cu un

gând, cu o inimă ne apropiară de acest loc, care astăzi într-o sfântă biserică s'a prefăcut. Altarul îl alcătuiesc inimile noastre, din care ați totul a dispărut, numai venerațiunea și mulțumita sunt aprinse, drept jertfă părintelui nostru, întemeitorului acestui institut.

„Cu dor am dorit a cunoșce dulceta limbei noastre: Părintele ne-a alinat dorul.

„Am fost sărace in sentimente românești, și ca orfane și mai sărace in mijloce și binevoitori, și iată Părintele al lui spirit ni-l dărușce in acest institut.

„Când primeșce copilașul dulceta de la părinții sei, și simte cât e de bună, de loc imbie cu ea și pe părinți. Iată stimați oșpeți: din dulceta progresului aducem noi astăzi prinos Escelentismului Părinte de pe altarul inimelor noastre.

„Când asistați dvostre la acesta serbătore, ne incuragiați inimile și ridicați nimbul serbătorei de astăzi. Ve mulțumim frumos! Trăescă-ve Ddeu la mulți ani fericii.

„Să trăiescă Escelența Sa“.

MELISSA

Ilustrațiunile.

Biserica Domnița Balasa in București. Unul din cele mai prețioșe monumente arhitectonice din București, este biserica Domnița Balasa, pe care o infățișăm prin ilustrațiunea din capul foii noastre. Nu este călător străin, care la București nu grăbescă a vedea acest juvaer artistic. Biserica e clădită la spitalul Brancovenesc, in mijlocul unui parc și e decorată cu mult lux.

Despărțirea. Dilele plăcerilor au trecut și a sosit momentul despărțirii. El își impachetază giamantanul și ea stă tristă la cățiva pași, fără ca cel puțin să cuteze să se uite acolo. I-a dis de atâte ori să mai remăie, dar insedar, căci datoria îi chiamă, școlele au început de mult. Trebuie să se despărta. Grozav.

Partia de șac. Bunicul e un șachist pasionat. Neavând cu cine să jöce, ș-a învățat nepöta, care in töte dilele jöcă câte o oră cu el. Ilustrațiunea noastră represintă momentul, in care nepöta și o prietenă a ei jöcă cu moșul. Dênsul adâncit in calculii sei, face incurcate planuri strategice; iar fetele, a căror minți rătăcesc cine șcie pe unde, petrec cu suris sbuciumările incordate ale bătrânului.

C E N O U ?

Hymen. Dl dr. Aurel Lazar, candidat de avocat in Oradea-mare, s'a fidanțat la 19 novembre cu dșora Valeria Feier, fiica dlui George Feier, avocat in Boroș-lneu. — **Dl Eugen Brote** s'a căsătorit la București, cu dșora Adelina de Heldenberg din Sibiu. — **Dl Simeon Andron**, învățator in Sarafola, s'a cununat cu dșora Ecaterina Badeant in Mehala. — **Dl Traian N. Stoia** și dșora Ana Carolina Gurisatti s'au cununat la 22 novembre in Clus.

Y **Noul episcop de Lugöș** va fi, după cum anunță oficiosul „Bud. Tud.“, părintele dr. Dimtrie Radu.

Jubileu preoțesc. Părintele Iosif Suciu, paroc gr. or. român in Lipova, la 3 decembre n. va serbă jubileul de 50 de ani al preoției sale.

Y **Sinodul din Blaș** s'a incheiat. Ceea ce priveșce învățământul, s'a constatat că archidiececa susține 411 școle populare cu 38.527 elevi. S'a decis ca a) după puțină să se ștergă instituțiunea învățătorilor ambulanti; b) să se țină școle de repetiție; c) la școle cu 2 învățatori să se aplice totdeauna o învățatore cvalificată; d) să se stărue ca învățătorii cvalificați să stea cel puțin 3 ani într'o stațiune; e) să se cultive grădinile de pomărit și să se țină in stare bună; f) să se inființeze pretutindenea fonduri școlare districtuale; și g) să se recomande învățătorilor cultivarea pomăritului.

Y † **Alma de Dunca-Schiau.** O tragedie sgduitoare s'a severșit in săptămăna trecută la Londra. O tineră, cultă și serbătorită femeie s'a sinucis. Alma de Dunca-Schiau, distinsa regină a balurilor din Budapeșta, in véra trecută s'a măritat la Geneva cu milionarul american George W. Merritt. De atunci și pân' acuma noua părechia a petrecut timpul in călătorii și in cele din urmă a sosit la Londra. Miliönele inse n'au adus nevestei și fericirea dorită, căci după câteva zile de petrecere in Londra ș-a stins viața. Ea a murit șoptind camerierei sale: „Am fost förte nefericită“.

Călindarul săptămănei.

Duminea a 26-a după Rosalii, Ev de la Luca, c. 12. gl. 5. a inv. 3.			
Ţia sept.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sörole.
Duminea	17 Pär. Grig. Neoces.	29 Eberhard	7 9 3 56
Luni	18 S. M. Plat și Rom.	30 Andreiu	710 3 45
Marți	19 Prof. Avide	1 Dec. Oscar	712 3 44
Mercuri	20 Pär. Grigorie	2 Candida	714 3 47
Joi	21 (†) Intrarea in bis.	3 Fran. Xaver	716 3 42
Vineri	22 S. Apost. Filimon	4 Barbara	717 3 49
Sămbătă	23 Pär. Amfilochie	5 Sava	719 3 49

Spre sfërșitul anului.

Apropiându-se sfërșitul anului, când avem să ne regulăm contul in tipografie, rugăm cu stăruință pe töți aceia cari prinesc föia noastră, inse încă nu ne-au respus abonamentul, să binevoiescă a ni-l trimite cât mai curënd; contrar vom fi siliți a sistă espedarea.

Editura „Familiei“.

Theä

Wassili Perloff si Fiii, Moscova

furnisori ai curților din Rusia și din străinătate. Singurul deposit al escelentelor lor

Soiuri de theä

in ambalagiu original rusesc, cu prețuri originale la Joh. Perl's Sohn in Mosocz, comitatul Turotz. 2-3

Prețuri-curante la cerere gratuit.

Theä

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

Cu TIPARUL LUI IOSIFLÂNG IN ORADEA-MARE.